

เดลินิวส์

ฉบับที่ 23,250 วันอาทิตย์ที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2556 หน้า 4

อาทิตย์สุขภาพ

ติ วยภาวะชีวิตปัจจุบันหลายคนใช้งานกระดุกบริเวณข้อเข่าและตะโพกในกิจกรรมประจำวันอย่างหนัก จนเกิดปัญหาเสื่อมสภาพเร็วกว่าที่ควรหรือประสบอุบัติเหตุ แต่การผ่าตัดส่วนนี้ไม่ใช่เรื่องง่ายเพราะถ้าเกิดความผิดพลาดคนไข้อาจได้รับผลกระทบเป็นอันตรายถึงชีวิต “แขนกลหุ่นยนต์ช่วยผ่าตัด” จึงเข้ามามีส่วนช่วยเหลือเพื่อความแม่นยำในการผ่าตัดมากขึ้น

นพ.สิริพงศ์ รัตนไชย ศัลยศาสตร์กระดูกและข้อ, ข้อเทียม โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ มองว่า กลุ่มเสี่ยงเกี่ยวกับข้อเสื่อมทั้งตะโพกและเข่าแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1.เกิดจากการใช้งาน มักเกิดกับคนไข้ที่มีอายุมากตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป 2.เกิดจากโรคประจำตัว การคิดเชื่อหรืออุบัติเหตุ ซึ่งทำให้ข้อเสื่อมเร็วกว่าปกติ อาจตั้งแต่อายุ 20-30 ปีขึ้นไป

ปกติศัลยแพทย์ผ่าตัดต้องการผ่าตัดให้ดีทุก ๆ ครั้ง แต่ความเป็นจริงมือของมนุษย์ไม่สามารถทำได้ 100 เปอร์เซ็นต์ทุกครั้ง ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย

‘แขนกลหุ่นยนต์ช่วยผ่าตัด’ เพิ่มความแม่นยำเปลี่ยนข้อเข่า-ตะโพกเทียม

นพ.สิริพงศ์ รัตนไชย

อย่าง การนำเทคโนโลยีมาใช้ก็เพื่อคอบโยทย์ครั้งนี้ ปัจจุบันเทคโนโลยีที่ดีที่สุดคือการใช้แขนกลหุ่นยนต์เข้ามาช่วยในการจัดวางตำแหน่งข้อเทียมอย่างแม่นยำ โดยแขนกลประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1. เอกซเรย์คอมพิวเตอร์สามมิติ
2. ซอฟต์แวร์ โดยต้องใส่ข้อมูลกายวิภาคของคนไข้เข้าไป และต้องจัดตำแหน่งองศาข้อเทียมที่จะใส่ให้เรียบร้อยก่อนเข้าไปผ่าตัดจริง โดยในวันผ่าตัดแขนกลจะช่วยกรอกระดูกให้ได้ขนาดและความลึกตามที่ต้องการและถูกต้อง โดยจะมีเครื่องดูเศษกระดูกที่กรอออกจากร่างกาย สิ่งสำคัญคือ

เมื่อแพทย์พาแขนหุ่นยนต์ไปในส่วนที่นอกเหนือจากที่ระบบตั้งไว้เช่น ลิกไปหรือซ้าย-ขวา มากเกินไป แขนหุ่นยนต์จะทำการล็อก โดยไม่อนุญาตให้แพทย์ทำความผิดพลาด

เดิมความผิดพลาดในการผ่าตัดที่พบบ่อยคือ การวางตำแหน่งข้อเทียมให้ได้องศาที่ต้องการ แต่ข้อดีของแขนกลคือสามารถกรอกระดูกได้ดีกว่าการใช้มือธรรมดา ซึ่งเดิมแพทย์ไม่ค่อยแนะนำให้คนไข้กรอกระดูกที่เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการผ่าตัดข้อเทียมแบบบางส่วน แต่การมีแขนกล

ทำให้ไม่ต้องตัดกระดูก
ส่วนนั้นออก โดยลอก
เฉพาะส่วนที่สึกหรอ และเก็บ
ส่วนที่ดีไว้ใช้งานให้มากที่สุด
เท่าที่ทำได้

สำหรับเรื่องนี้ไม่ว่า
คนไข้จะมีกระดูกแบบไหนหรือ

โครงสร้างแบบใดไม่สำคัญ
เพราะเมื่อก่อนผ่าตัดแพทย์จะ
ทำการเอกซเรย์โครงสร้างคนไข้
และใส่ข้อมูลเข้าไปในซอฟต์แวร์
จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับโครง
สร้างของแต่ละคน

ความเข้าใจผิดของคน
ไข้หลายคนมองว่า การผ่าตัด
ข้อเทียมแบบบางส่วนทำได้ง่าย
กว่าการผ่าตัดแบบทั้งข้อเป็น
ความเข้าใจผิด ทั้งที่จริงการ
ผ่าตัดแบบทั้งหมดผ่าออกแล้ว
เอาใส่ใหม่ โดยมีการสร้างมา
สำเร็จรูปแล้วทำได้ง่ายรวดเร็ว
แต่การผ่าตัดแต่งบางส่วนต้องมึ
ความแม่นยำ เพราะต้องทำให้
ส่วนที่จะนำเข้าไปใหม่กลม
กลืนเข้ากับผิวข้อปกติ ซึ่งมึ
ความเสี่ยงสูงกว่ามาก

แขนกลหลังจากนำมา
ใช้ในประเทศไทย เทคโนโลยีนี้ใช้ใน
อเมริกามาแล้ว ๑ ปี มีอัตราการ
ใช้เพิ่มทุกปี เฉลี่ยแล้วระยะ
เวลาการผ่าตัดโดยแขนกล
อาจจะช้ากว่าการผ่าตัดแบบ
ปกติ เพราะมีขั้นตอนในการ
บังคับเครื่อง ส่วนใหญ่ใช้เวลา
ประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง

เครื่องนี้ถือเป็นเครื่อง
แรกในเอเชีย การผ่าตัดเปลี่ยน

ข้อแบบบางส่วนเมื่อ
อนาคตคนไข้มีความสึกหรอที่
มากขึ้นก็อาจมาเปลี่ยนแบบทั้ง
ข้อได้ อายุการใช้งานประมาณ
15-20 ปี ซึ่งการทำครั้งที่สอง
ยุ่งยากกว่าครั้งที่หนึ่งแน่นอน
เมื่อมีแขนกลมาใช้แพทย์จึง

แนะนำให้คนไข้ผ่าตัดแบบบาง
ส่วนก่อนเพื่อจะชะลอไม่ให้
คนไข้ต้องเปลี่ยนข้อเทียมแบบ
ทั้งหมด ซึ่งมีความเสี่ยงในการ
ต้องไปผ่าตัดเปลี่ยนครั้งที่สอง
ใหม่ที่มีความยุ่งยากและคนไข้
อาจไม่เคยชิน

ช่วงนี้เป็นยุคการ
เปลี่ยนแปลงทั้งในอเมริกาและ
ไทย ซึ่งแขนกลช่วยให้คนไข้
ฟื้นตัวเร็ว เสียกระดูกน้อยเท่า
ที่จำเป็น แต่เวลาผ่าตัดเปลี่ยน
ข้อเข้าเทียมแบบทั้งหมดส่วนที่
หายไปคือเอ็นหัวเข่าบางส่วน
ต้องตัดทิ้ง แต่การผ่าตัดข้อเข้า
เทียมแบบบางส่วนเรารักษา
เส้นเอ็นในหลายส่วนไว้ได้แทบ
ทั้งหมด ตรงนี้เป็นปัจจัยทำให้
คนไข้เดินได้เหมือนปกติ เพราะ
การผ่าตัดเปลี่ยนข้อเทียมทั้ง
ข้อสิ่งที่ให้ไม่ได้คือความรู้สึก
การเดินที่เป็นธรรมชาติ เป็น
เพราะเอ็นไขว้หน้าและเอ็นไขว้
หลังหายไปทำให้ความรู้สึก
เหล่านี้หายไป แต่สิ่งที่หายไป
คือความเจ็บปวดจากข้อเท่านั้น

โดยข้อจำกัดที่จะไม่
ผ่าตัดให้กับคนไข้ที่ไม่ได้ใช้งาน
ข้อนั้น ๆ แล้ว ถ้ามีสภาพร่าง
กายไม่พร้อมเช่น เป็นโรคหัวใจ
รุนแรงเป็นต้น การเปลี่ยนข้อ
เทียมอันตรายมาก ๆ ทีมแพทย์
ต้องตระหนักว่าเราป้องกันอัน
ตรายที่เกิดจากคนไข้มากพอ
หรือยัง และป้องกันโอกาสที่
เกิด ส่วนการป้องกันให้ไกลจาก
โรคนี้ต้องดูแลน้ำหนักตัวไม่ให้
มากเกินไป ควรออกกำลังกาย
ให้กล้ามเนื้อแข็งแรงอยู่เสมอ
และกินอาหารที่มีประโยชน์.